

hoppsteg fyra steg baklänges till motsatta sidan, under det damen vänder ett halvt varv motsols, (till höger förbi varandra) och figurerar åt höger och vänster baklänges över till motsatta sidan (23—24). Paren figurerar ånyo mot varandra, tillbaka och dansa sedan över till sina egna platser på samma sätt som förut (17—24).

Tur 2.

»Damernas ring». Samtliga damer dansa i ring efter varandra inne i kadriljen ett varv medsols, börjande med höger fot samma steg som beskrivits i figurén, under det kavaljeren, stående på egen plats, med hö-

ringen, under det damerna, liksom förut kavaljererna, ange takten med foten och klappa i händerna. Omdansning (1—8, 1—8).

Komplimang och figuré. Premiär börjar (9—16, 17—24, 17—24).

Tur 4.

Lilla ringen. Damerna gå i ring innanför, medsols, och kavaljererna i ring utanför, motsols. Då kavaljer möter dam, lägger han höger arm om damens midja och med vänster hand fattar damens vänstra, svänger

ger fot markerar takten i marken och klappar händerna i takt med musiken (1—8). Då damerna kommit tillbaka till sina platser, omdansas med *hoppsteg* medsols, börjande med vänster fot (1—8).

Komplimang och figuré. Som förut, därvid iakttages att sekond börjar (9—16, 17—24, 17—24).

Tur 3.

»Kavaljerernas ring». Kavaljererna dansa, med början åt vänster, med polkasteg, ett varv motsols, utanför

henne runt ett varv motsols och båda gå i kavaljerens rörelseriktning tillbaka till sina platser. Omdansning (1—8, 1—8).

Komplimang och figuré. Sekond börjar (9—16, 17—24, 17—24). Kadriljen avslutas med galopp i ring efter varandra motsols under 8 takter, varefter paren under 8 takter dansa polka medsols i ringens rörelseriktning (1—8, 1—8). Efter galoppen gör premiär komplimang, som upprepas av sekond, varefter dam och kavaljer göra komplimang för varandra (9—16).

KADRILJ FRÅN HOLM OCH ÅGARP SOCKNAR I HALLAND

Upptecknad av *Astrid Bengtsén*, Holm.

Noggranna uppgifter ha lämnats av herr Nils Larsson, Ågarp, Vapnö, 75 år gammal och född i Ågarp, där han vistats hela sin levnad. Larssons lämnade uppgifter ha styrkts av spelmannen J. M. Kristiansson, 68 år och född i Killedal, Ågarp, där han fortfarande är bosatt, och var den givne spelmannen när kadriljen dansades. På särskild förfrågan, om kadriljen alltid dansades med början på *linjeuppställning* i stället för *fyrkant*, har Larsson och spelmannen lämnat bestämt ja. Man torde kunna draga den slutsatsen, att vid familjefester o. dyl., då alltid kadriljer enligt gammal god sed förekommo, parens antal ej räckte till både premiär och sekond. Därför dansade också samma par både premiär och sekond.

Kadriljen skall dansas med mjuka, sirliga små gångsteg, damerna i figuré och promenad kokett nypande i kjolen vid sidorna, och kavaljererna armarna i kors över bröstet såväl i promenad som figuré.

X = Dam 0 = Kavaljer

Första komplimang

0	X
4 X	0 8
0	X
3 X	0 7
0	X
2 X	0 6
0	X
1 X	0 5

Front

Andra komplimang

3	4	8	7
X 0	X 0	X 0	X 0
0 X	0 X	0 X	0 X
2	1	5	6

Front

Utgångsställning: Två parallella, mot fronten vinkelräta och mot varandra vända linjer, 4 par i varje linje, omkring 4 stegs avstånd mellan linjerna. Önska flera än 8 par deltaga, är det nödvändigt ändra ovanstående uppställning därefter.

Tur 1.

Stora ringen. Paren fatta varandra i händerna och bilda stor ring, gå 8 takter medsols, vända och gå motsols tillbaka till sina platser och intaga utgångsställning (1—8, 1—8).

Komplimang. Dam lägger sin vänstra hand i kavaljers högra. Kavaljer har ledig hand i sidan och dam nyper nätt i kjolen. De båda linjerna gå med 4 steg mot varandra, dam börjar med höger och kavaljer med vänster fot, göra komplimang, dam niger och kavaljer bugar på fjärde steget utan att stanna, göra därefter helomvändning, varvid kavaljer alltså håller sin dams vänstra hand i sin högra. Paren gå därpå med 4 steg tillbaka till sina platser, kavaljer fattar med båda händerna damens händer, samt omdansa med varandra till reprisens slut. (Vid omdansning vanliga gångsteg). OBS! Under omdansningen skola paren ha ändrat platser, så att de vid reprisens slut stå parallellt med fronten, paren 3, 4, 8, 7 stå närmast, och paren 2, 1, 5, 6 längst bort från fronten (1—8).

Samma komplimang upprepas nu med de parallellt med fronten stående linjerna (1—8).

Figuré. Linjerna stå nu parallellt med fronten, damerna fatta nätt i kjolen och kavaljererna med armarna i kors över bröstet.

Steg: På första taktdelen föres högra foten snett framåt till vänster till tåstöd, på andra taktdelen föres foten tillbaka. I nästa takt upprepas detsamma med vänster fot, vilken föres snett framåt till höger (9—10). Upprepas (11—12). Under stegen röra sig linjerna i riktning mot varandra. Sedan gå dansarna med början på höger fot 4 steg mot och förbi varandra (13—14), kavaljer fattar sin dams händer, och de omdansa ett och ett halvt varv medsols (15—16). Detsamma upprepas, varvid linjerna gå tillbaka till sina platser (9—16).

Damernas kedja:

På första taktdelen vänder sig damen mot sin kavaljer, varvid båda klappa i händerna. Damerna dansa därefter med hoppsteg över till varandras platser, taga vid mötandet varandra i höger hand, räcka vänster hand åt motsidans kavaljer, vilken i sin tur fattar hennes hand med egen vänster, lägger höger arm om hennes midja (17—18), svänger henne runt om sig ett halvt varv motsols (19—20), varefter damen på samma

sätt dansar över till egen kavaljer (21—22), där beskrivna omsvängning upprepas (23—24). Upprepas (17—24).

Tur 2.

Kavaljererna gå med armarna i kors över bröstet, i ring innanför medsols. Damerna gå, nypande i kjolen, i ring utanför motsols (1—8). Båda ringarna göra helomvändning åt vänster = motsols, varefter kavaljererna gå motsols och damerna medsols tillbaka till sina platser (1—8).

Komplimang och figuré såsom förut, *varvid iakttagas*, att linjerna vid komplimangens början stå *parallelt med fronten* och efter omdansningen *vinkelrätt* mot densamma.

Tur 3.

Damernas ring. Damerna bilda den inre ringen, kavaljererna den yttre, annars såsom i tur 2 (1—8, 1—8).

Komplimang och figuré såsom i tur 1 (1—8, 1—8, 9—16, 9—16, 17—24, 17—24).

Tur 4.

Stora ringen. Såsom i tur 1 (1—8, 1—8).

Komplimang och figuré såsom i tur 2.

Avslutas med galopp efter särskild melodi. Denna dansas parvis med druffsteg (galopp) utefter premiärsidan i sidled och på secondsidan runt medsols. Rörelseriktning för hela kadriljen motsols.

KADRILJ FRÅN ÖVRABY SOCKEN, HALLAND

Upptecknad av Eric Järnklev, Halmstad.

Uppgifterna ha delgivits av Johanna Pettersson, f. 1863, Torup, Halland, och Johanna Tullgren, f. 1865, Övraby, Halland. Kadriljen dansades av dessa under slutet av 1800-talet å Sperlingsholms gods i Övraby församling, Halland.

Utgångsställning: Parvis i fyrkant. Parens antal obegränsat, jämnt antal.

Fattning: I komplimang öppen fattning n:r 1. Vid omdansningarna, som alltid ske med gångsteg, 1 varv medsols, slutet fattning n:r 6.

Steg: Gångsteg och figurésteg, som beskrivas i samband med figuré.

Första omgången.

Tur 1.

Stora ringen. Kavaljererna vända sig utåt i ringen (vändningen sker medsols) och hålla sig innanför i ringen. Alla dansa med mjuka, lätta gångsteg, 8 takter medsols, ringen vänder och dansar 8 takter motsols. Ingen omdansning då paren komma till plats (1—8, 1—8).

Tur 2.

Komplimang (öppen fattning n:r 1). Premiärens par gå emot varandra med tre steg och göra på fjärde steget komplimang, helt om utan att släppa varandras händer, och gå tillbaka till sina platser. Upprepas av sekonden (9—16).

Tur 3.

Figuré. Dam nyper lätt i kjolens sidor. Kavaljer har armarna i kors över bröstet. Premiär börjar.

På första taktdelen föres högra foten snett framåt till tåstöd, på andra taktdelen föres foten tillbaka. Kroppstyngden är under steget på vänstra foten. Nästa takt är det vänster fot som gör tåstöd o. s. v. Linjevis göras 6 figurésteg mot varandra. När linjerna mötas, fatta de mötande varandra med höger handgrepp (fingrarna snett framåt, uppåt) vänder ett halvt varv medsols och gå med fyra steg baklänges över till varandras platser. Linjerna gå ånyo emot varandra på 6 steg och på fyra steg förbi varandra och äro därmed tillbaka på sina platser. Upprepas av sekonden (17—24, 17—24, 17—24, 17—24).

Tur 4.

Dambyte. Premiärens damer börja. På första taktdelen vända sig damerna emot egen kavaljer och båda klappa i händerna ett slag, omedelbart därefter dansa

premiärens damer med mjuka gångsteg rätt över när damerna mötas, fatta de varandra i höger hand, räcker vänster hand till kavaljeren på motsatta sidan, vilken med vänster hand fattar damens vänstra och lägger högra armen om damens midja samt svänger henne runt ett varv motsols, varefter damen, efter ny handklappning av båda, fortsätter över till egen kavaljer (höger hand åt mötande dam). Denne fattar damens hand och svänger runt på nyss beskrivet sätt. Upprepas av sekonden (25—32, 25—32).

Tur 5.

Portarna. Numrera paren från fronten sett med 1:sta par på premiärens damsida närmast fronten. Fortsätt numren kadriljen runt medsols. Paren 3 och 4 bliva alltså sekond från fronten, 7 och 8 sekond vid fronten. Paren 1 och 2 premiär damsida och 5 och 6 premiär herrsida. Alla udda par bilda port. 8:de parets herre och 2:dra parets dam gå igenom 1:sta parets port, 2:dra parets herre och 4:de parets dam gå igenom 3:dje parets port, 4:de parets herre och 6:te parets dam gå igenom 5:te parets port samt 6:te parets

herre och 8:de parets dam gå igenom 7:de parets port. När paren komma upp på plats omdansas till reprisens slut. Turen upprepas, varvid jämna par bilda port (33—40, 33—40).

Andra omgången.

Tur 1.

Damernas ring. Damerna bilda den inre ringen och dansa sexton takter medsols till plats. Kavaljererna bilda *samtidigt* en yttre ring och dansa åtta takter motsols och åtta takter medsols. Då paren gå tillbaka lägger damen sin vänstra arm i kavaljerens krökta högra arm (1—8, 1—8).

Tur 2—5.

Samma som i första omgången, varefter dansen avslutas med galopp. Denna dansas parvis med druffsteg (galopp), utefter premiärsidan i sidled och på sekondsidan runt medsols. Rörelseriktning för hela kadriljen motsols.

ÅLANDSKADRILJ

Uppgifterna äro lämnade av fröken Rut Lindfors, Åland, efter anteckningar av spelmannen R. Silvander, Saltvik, Åland.

Utgångsställning: Premiär och sekond (kallas även av de gamla för långsida och tvärsida med hän-syftning på golvtiljorna).

Steg: Vanliga hoppsteg.

Fattning: Öppen fattning n:r 1.

Tur 1.

Stor ring (rond). Kavaljererna svänga sig genast helt om medsols, utan att släppa sina egna damer, och fatta med vänster efterföljande dams högra hand. Kavaljererna komma då att vara vända utåt i ringen och med armarna i kors över bröstet, vänster över höger. Damerna äro vända inåt i ringen. Alla dansa hoppsteg fyra takter medsols, vända med appell och dansa fyra takter motsols till plats (1—4, 1—4).

A. Skäl (komplimang). Premiärens par fatta linjevis varandras händer och leden dansa emot varandra med små hoppsteg. När leden mötas på mitten, göra kavaljererna en djup bugning och damerna en nigning (sista fjärdedelen i takt sex), varefter de återvända linjevis baklänges med små hoppsteg till sina platser och göra små hoppsteg på stället till taktens slut (5—8).

Skäl. Sekondens par dansa som i A beskrivits (5—8).

B. Figuré. Kavaljererna på premiärens herrsida och damerna på premiärens damsida sätta händerna i sidorna, mötas med små hoppsteg på takt nio, så att de vid taktens slut stå något förbi varandra till höger om varandra. På takt tio göra de två hoppsteg bakåt ifrån varandra, fortsätta emot varandra och till vänster om varandra över till andra sidan. Räcka händerna (kavaljer kommer att dansa med kavaljer och dam med dam) och omdansa ett varv på plats (9—12).

Samma kavaljer och dam göra likadan figuré tillbaka och omdansa parvis på egen plats (9—12). Sedan dansa kavaljererna på damsidan och damerna på herrsidan på nyss beskrivet sätt (13—16, 13—16).

C. Skäl. Av premiären. Lika med A (1—4).

Skäl. Av sekonden. Lika med A (1—4).

D. Figuré. Av sekonden. Lika med B (5—8, 5—8, 9—12, 9—12).

E. Skäl. Av sekonden. Lika med A (13—16).

Skäl. Av premiären. Lika med A (13—16).

Tur 2. Kallas även för »åttan».

Stor ring (rond). Lika med tur 1 (17—20, 17—20).

A. Premiären omdansar på plats (sluten fattning n:r 4). Svänger med armarna i takt med musiken (21—24).

B. Skäl. Premiärens par mötas, som till skäl i första turen, men göra ingen hälsning. Herrsidans kavaljerer fatta med ledig hand (vänster) den mötande damens högra hand och dansa baklänges tillbaka med en dam i var hand. Damsidans kavaljerer återvända ensamma baklänges till sina platser med händerna i sidorna (21—24).

C. Damsidans kavaljerer och damer göra figuré (lika med tur 1 B). Då damen kommer över till sin plats har hon ingen att dansa med. Hon ser då på när hennes kavaljer dansar med motsatta sidans dam, men gör hela tiden små hoppsteg på stället. De fortsätta

figuré emot varandra, två steg bakåt, ånyo emot varandra och när de nu mötas omdansa de till egen plats (17—20, 17—20).

D. Dans med egen dam. Lika med tur 2 A (21—24).

E. Skäl. Premiärens damsida dansar nu lika med tur 2 B och C (21—24, 17—20, 17—20).

F. Dans med egen dam. Av sekonden. Lika med tur 2 A (21—24).

G. Skäl och Figuré. Sekonden dansar lika som premiären gjort i tur 2 B och C. Sekondens herrsida först (21—24, 17—20, 17—20).

Dans med egen dam av sekonden (21—24).

H. Skäl och figuré. Sekonden. Lika med tur 2 B och C, damsidan (21—24, 17—20, 17—20).

I. Skäl av sekonden. Lika med tur 1 A (21—24).

Skäl av sekonden. Lika med tur 1 A (21—24).

Tur 3.

Ring (rond). Lika med tur 1 (1—4, 1—4).

A. Handklappning. Alla se på sin visavi och klappa händerna i takt med musiken (25—28).

B. Marsch. Alla kavaljerer bjuda sina damer armen och marschera i ring parvis efter varandra medsols (29—32).

Ledaren bör tillse, att de par, som komma till sina platser innan musiken är slut, hela tiden dansa små hoppsteg på stället.

VINDMÖLLEDANS

(VÄDERKVARNSDANS)

Var »Vindmölledansen» hör hemma är för närvarande oklart. Troligen ha vi denna dans gemensam med Tyskland, där den utföres lika som i Sverige.

Även Danmark har den bland sina danser, under namnet »Svensk vindmölledans». Dansen är nätt, påminnande om »Fyrtur» eller norsk »Ottetur». Som folkdans har den även i sydliga Sverige varit en tillgång av omtyckt slag. Nedanstående uppgifter äro inlämnade av Hembygdsgillet, Malmö, genom Thoralf Borglin. Dansen bör dansas lugnt, mjukt och utan markeringar.

Utgångsställning: Fyra par i fyrkant, premiär och sekond.

Steg: Tresteg, dalsteg, valssteg och gångsteg.

Tur 1.

A. Alla dansa i stor ring med tresteg, medsols, sexton takter, så att alla paren komma till sina utgångsplatser (1—16).

B. Med sluten fattning n:r 1 dansa premiärlinjernas par vals till höger förbi varandra och stanna mitt

emellan linjerna, damerna rygg mot rygg. Kavaljererna släppa sina damer och taga ett steg tillbaka, och stå då på visavis plats (17—24).

Sekonden upprepar detsamma (17—24).

Tur C.

C. Nu stå damerna i fyrkantens mitt, med ryggar mot varandra, och hålla varandra i händerna, armarna efter sidorna nedåt, under det kavaljererna dansa med åtta dalsteg medsols med början på höger ett varv runt damerna. Kavaljererna klappa i händerna ett slag för varje dalsteg (25—32). Kavaljererna fatta sedan med höger hand egen dams högra hand och med vänster hand den till vänster stående damens vänstra hand. Damerna behålla platsen i mitten av fyrkanten, men *alla* dansa med tresteg medsols åtta takter (25—32). Därefter göres höger hands kedja.

Obs! Damerna måste vid kedjans början gå ut i ring på första steget, när de gå förbi egen kavaljer (25—32). Då kavaljererna möta egen dam, fatta de öppen fattning n:r 2 och alla paren gå motsols i ring med mjuka, sirliga gångsteg. Vid promenadens början taga kavaljererna vänster och damerna höger fot på första steget (33—40). Promenaden benämnes i uppgifterna »Månskenstrippen», vilket antyder det mimiska i dansen. Efter promenaden dansas vals, fortfarande inom fyrkanten, till reprisens slut. Sluten fattning n:r 1 (33—40).

Tur 2.

Damernas kors. Damerna dansa med tresteg in i fyrkanten, bilda höger kors och fatta med vänster hand framförvarandes högra armbågsveck. Korset rör sig medsols med sådan fart, att damerna vid reprisens slut äro vid egen kavaljer (1—16).

Tur 1 B och C upprepas.

Tur 3.

Kavaljerernas kors. Utföres lika som tur 2, med den skillnaden att det är kavaljererna, som bilda kors.

Tur 1 B och C upprepas.

Tur 4.

Alla hålla varandra i händerna och dansa i stor ring med tresteg medsols. På sista takten som vanligt vid alla dansers avslutning komplimang för egen dam (1—16).

SKRÄLÅT

Ofta giver musiken namn åt dansen. »Skrälåten» är en kvarnlåt, enligt Värmlands storspelman, Dan Danielsson. När skörden slog fel i landskapet var man tvungen att dryga ut brödsäden. När blandsäd och agnar maldes till mjöl var det som bondpojken med fiolen i kvarnkammaren fick musiken att ljuda i vemodiga molltonarter, och när mällden var färdig, var också låten — »Skrälåten» färdig. Dansen, sådan den här nedan beskrives efter Philochoros uppteckningar, är också en skapelse i glädjens molltonart. Någon kännedom om dansens ursprung finnes ej, endast gissningar. Första gången Skrälåten veterligt framfördes var på Kungl. Operan år 1846 i Fredrik Dahlgrens

»Värmlänningarne», inövad av Anders Selinder. Fröken Lotten Dahlgren, dotter till Fredrik Dahlgren, har till mig, på direkt förfrågan om dansen, betvivlat att hennes fader, som var en av Värmlands styvaste »Jössehäradsdansare», anmodat en balettmästare att helt skapa en dans till »Värmlänningarne». Fröken Dahlgren berättade även att hennes fader skrivit till Värmland efter en dam, som skulle resa ner till Stockholm för att delta i dansen vid premiären. Svarsbrevet var emellertid nekande — »vilket vållade Fredrik Dahlgren stor oro». — Brevet finnes bevarat. Några anteckningar om huru stor del Selinder har i dansen finnes ej. En jämförelse mellan Skrälåten och